

Posudek na bakalářskou práci Evy Šenkýřové

Název práce: **Pojetí femininity ve vybraných pracích české indologie o hinduismu**

Posudek zpracovala: doc. PhDr. Blanka Knotková-Čapková, Ph.D., vedoucí práce

Eva Šenkýřová si pro svou bakalářskou práci jasně vymezila **téma** komparace tří tematicky do jisté míry blízkých publikací (všechny lze označit za indologické) z pohledu genderové textové analýzy: *Hinduismus a jeho cesty k dokonalosti* od Dušana Zbavitele, *Hinduista od zrození do zrození* od Hany Preinhaelterové a *Hrdinky Kámasútry. Historie indické ženy* od Dagmar Markové. Téma je vymezeno zřetelně, je pro bakalářskou práci přiměřené z hlediska šíře, a tudíž možné pro zpracování; autorka se ve své práci tématu drží a nijak od něj neuhýbá. V úvodu klade hlavní **výzkumnou otázku**, jak tři rozebírané texty pojímají koncept ženství. Na tuto otázku z několika aspektů v závěru práce odpovídá.

Struktura práce je vymezena velmi zdařile. Text se vyvíjí od představení **teoretických východisek**, o něž se autorka opírá (jedná se o feministická východiska). Zde je třeba ocenit, že diplomantka není studentkou oboru genderových studií, který je na FHS UK pouze magisterským oborem, ale bakalářského oboru Studium humanitní vzdělanosti. Veškerou teorii si tedy nastudovala sama, vybírá z ní relevantní koncepty a vcelku je i zdařile vysvětluje, i když hlavní koncept konstruktivismu mohl být představen přesněji a důkladněji, a z feministického hlediska by stál za kritickou reflexi pojem „ženská otázka“ (str. 8,9 i dále – zde totiž opět vidíme jazykově genderovou nevyváženost, hovoříme snad o „mužské otázce“?). Dále autorka uvádí **metody**, které aplikuje, kde se soustředí na obsahovou analýzu textu a správně uvádí, že v případě genderové analýzy nelze metodologii striktně oddělovat od teorie.

Další kapitola nabízí historicko-společensko-literární **kontext**, na jehož ose se komparace vybraných textů pohybuje. Zde je třeba uvést, že autorka není studentkou indologie, veškerá fakta si tedy i v této oblasti osvojila samostudiem. Kdyby se jednalo o indologickou práci, byla by kritéria, která bych zde použila, bezpochyby přísnější (např. pokud jde o důslednost správných přepisů indických jmen do češtiny, i když se o to autorka většinou snaží, nebo nepřesností drobnějšího rázu, jako např. o „bujarých Árijích“ a jejich sexuálním životě na str. 43). Hlavní výhradou, kterou bych zde formulovala, je ovšem **výhrada formálního rázu**: ač v tomto ohledu doznaly jednotlivé verze práce v průběhu konzultací pozitivního vývoje, přesto zde zůstalo poměrně dost sekundárních **odkazů**, které by bylo možné i vhodné nahradit odkazy primárními (zejména pokud jde o Manuův zákoník, kde by také bylo dobré vysvětlit, proč si autorka vybrala z překladů do češtiny právě ten, s nímž pracuje). Stejně tak mohl být uveden primární odkaz např. na text Mohanty, který do češtiny přeložen byl (v: *Ženská literární tradice a hledání identit*, 2007). Také mělo být uvedeno, že citace z Lal a Padiji (ponechávám anglické znění jmen u anglicky psaných textů) na str. 12 jsou autorské. Až na tyto nedostatky však diplomantka zvládá odkazování dobře. Obzvláště oceňuji, že kapitola věnovaná kontextu není čistě popisná, ale že se zde autorka snaží propojovat ji s teorií (např. vhodně kontextualizuje etiku péče, přisuzované ženám, podle Carol Gilligan, viz str. 21).

Vlastní analýza: Obsahové analýzy se autorka v zásadě drží, konkrétně řečeno rozebírá jednotlivé texty především z hlediska tematického. Věnuje pozornost tomu, jak jsou ženy v jednotlivých textech charakterizovány především z pohledu genderových stereotypů a genderových rolí. Obsahovou analýzu pojímá převážně jako metodu kvalitativní, až na výjimku velmi pěkně zpracované tabulky na str. 35, která kvantifikuje „témata, s nimiž je ženství nejčastěji spojováno“ v publikaci Dušana Zbavitele. Škoda, že obdobné tabulky práce nenabízí u dalších dvou textů. Kvalitativní analýza ovšem na některých místech hraničí s popisností a nedostačující argumentací (např. na str. 24 o postavě Draupadí autorka uvádí, že „postoj k ženě a její individualitě je tu jasný“ – v analýze není nic jasné, vše je třeba vyargumentovat). Na jiných místech však (zejména u analýzy textu Preinhaelterové, kterou považuji za celkově zdařilejší než analýzu Zbavitelova textu) jde diplomantka více do hloubky a všímá si diskursivního pojetí ženství ve zkoumaném textu (např. na str. 39/40, kdy rozebírá spojení „o krku, který hýbe hlavou“, nebo na str. 42 o charakteristice postavy Sítý). U textu Markové bych z genderového pohledu doplnila, resp. více zdůraznila, že Marková právě volí příklady silných ženských postav v indické historii, čímž s tradičními genderovými stereotypy implicitně polemizuje. Za velmi zdařilé považuji u všech tří jednotlivých analýz části věnované genderově citlivému vyjadřování. Diplomantka si zde vhodně zvolila jako teoretický zdroj text Jany Valdrové, která se v rámci českých genderových studií na tuto problematiku zaměřuje. Diplomantčiny postřehy ohledně genderově citlivého vyjadřování jsou trefné a tyto podkapitoly dle mého názoru vykazují i nejvíce analytický potenciál.

Závěrečná komparace shrnuje poznatky jednotlivých kapitol. Autorka se sice zjevně snaží negeneralizovat a přihlížet k odlišným autorským záměrům jednotlivých analyzovaných textů, ale některé formulace přesto poněkud zjednodušeně znějí (např. na str. 53: „Zbavitel ulpívá na více tradičním zobrazení ženské role“). V kapitole věnované Zbavitelovu textu je přitom daleko lépe ukázáno, že se zde jedná nikoli o „ulpívání“ na tradiční roli žen, ale o nerefluktování genderového aspektu. Velmi zdařile autorka naopak v kontextu srovnávaných textů poukazuje na pluralitu historických diskursů.

Celkové hodnocení: Přes uvedené výtky se Eva Šenkýřová dle mého názoru zhostila své bakalářské práce úspěšně. K návrhu výsledné známky mě vedou i výše zmiňované skutečnosti, že autorka není ani studentkou genderových studií, ani indologie, a projevila tedy velmi dobrou schopnost samostatného studia, stejně jako nadšení pro téma a motivaci k jeho zpracovávání. V průběhu diplomního semináře poctivě konzultovala a zapracovávala připomínky školitelky, což se odrazilo na pozitivním vývoji jednotlivých náčrtů textu. Proto se kloním k **výbornému hodnocení**.

V Praze, 6.9.2013